

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/232/2018
Identifikačné číslo spisu:	4317211007
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4317211007.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté M. L., narodenú XX. O. XXXX, a Q. L., narodenú XX. C. XXXX, obe bytom u matky, zastúpené Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Levice, deti matky B. K. Q. D., bytom M., H. X/D, zastúpenej spoločnosťou Kanisová & Kanis Advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Ďumbierska 3F, IČO: 36 836 460, a otca G.. K. L., bytom R., D. E. D. X, zastúpeného Mgr. Martinom Hurtajom, advokátom v Nitre, Štefánikova 15, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 10 P 139/2017, o dovolaní matky proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 24. mája 2018 sp. zn. 7 CoP 22/2018 takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Levice (ďalej len „súd prvej inštancie“) v rámci konania vo veci samej, kde sa matka návrhom domáha zákazu styku otca s maloletými deťmi, uznesením z 19. februára 2018 č. k. 10 P 139/2017-577 výrokom I. návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia (v poradí druhý) zamietol, výrokom II. zamietol aj návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia a výrokom III. zamietol návrh otca na vylúčenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia na samostatné konanie. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie prijal záver, že i napriek súkromným znaleckým posudkom predloženým matkou súdu po zamietnutí jej v poradí prvého návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, matka nepreukázala alebo aspoň neosvedčila, že by existovali skutočnosti na strane otca spôsobujúce matkou udávaný stav; ani z predloženého posudku znalkyne G.. M. nie je preukázané, že otec maloleté deti zneužíval. Poukázal na to, že pri vyhotovovaní posudku znalkyňa vychádzala len z podkladov a údajov poskytnutých matkou maloletých detí. Pre neúčast' otca sa nemohla vyjadriť ku vzťahu detí k otcovi, vyjadriť sa k správaniu maloletých detí v jeho prítomnosti. Sama znalkyňa navrhla skúmať vierohodnosť matky a preskúmanie jej osobnosti, čomu sa matka aj podrobila, avšak opätovne ňou vybranou znalkyňou, nie ustanovenou znalkyňou v trestnom konaní. Konštatoval, že za daných okolností sa objektívnym ztial' javí súdu znalecký posudok vypracovaný znalkyňou ustanovenou v trestnom konaní

D.. D.. Súd prvej inštancie návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, nakoľko nezistil žiaden zákonný dôvod, pre ktorý by otec ako jeden z rodičov mal byť úplne obmedzený vo výkone svojich rodičovských práv a povinností formou i keď dočasného zákazu. Ďalej súd návrh otca na nariadenie výchovného opatrenia dohľadu nad výchovou maloletých detí zamietol, keď v tomto štádiu konania by výchovné opatrenie tohto charakteru uložené formou neodkladného opatrenia jednoznačne nevedlo k náprave narušených vzťahov medzi rodičmi, prípadne deťmi a otcom. Posledným výrokom súd prvej inštancie zamietol návrh otca na vylúčenie návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia na samostatné konanie, nakoľko pre takýto procesný postup neboli splnené zákonné predpoklady, keď predmetné veci skutkovo spolu súvisia.

2. Na odvolanie matky Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 24. mája 2018 sp. zn. 7 CoP 22/2018 uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I., ktorým zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, zrušil a konanie zastavil. Po preskúmaní uznesenia súdu prvej inštancie v napadnutom výroku, ako aj dôvodov uvedených matkou v podanom odvolaní dospel k záveru, že súd prvej inštancie vôbec neskúmal, či v danej veci nejde o prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Matka v konaní podala v poradí druhý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia na zákaz styku otca s maloletými deťmi, pričom o jej prvom návrhu bolo právoplatne rozhodnuté tak, že návrh súd zamietol uznesením zo 16. novembra 2017 č. k. 10 P 139/2017-404, právoplatným 6. decembra 2017. Opätovný návrh, ktorý je predmetom tohto konania, bol doručený súdu prvej inštancie dňa 18. januára 2018. Matka v návrhu uviedla, že zotrúva na opise skutkového stavu v doterajších podaniach s tým, že po vydaní uznesenia zo 16. novembra 2017 došlo k významnej zmene v skutkových okolnostiach na základe aktuálnej situácie a predložených dôkazov, a to znaleckého posudku G.. M. M. a G.. L. N. M.. S týmto tvrdením matky sa odvolací súd nestotožnil, pretože predloženie nového znaleckého posudku G.. M., týkajúceho sa maloletých detí, ako nového dôkazu nepredstavuje zmenu skutkových okolností. Matka podala druhý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia spočívajúci v totožných skutkových okolnostiach, pričom nepreukázala žiadnu zmenu pomerov. Zo spisu tiež vyplynulo, že otec sa s maloletými deťmi takmer rok nestýka, čo znamená, že na strane maloletých detí a otca nedošlo k žiadnej zmene pomerov od prvého rozhodnutia súdu. Samotný znalecký posudok G.. M., týkajúci sa maloletých detí, je len ďalším dôkazom v konaní, ktorý vyhodnotí súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci samej. Navyše nejde o jediný znalecký posudok vypracovaný v otázke prípadného sexuálneho zneužívania maloletých detí, pretože v konaní sú momentálne predložené dva znalecké posudky, a to skôr vypracovaný znalecký posudok D.. L. D.Č. zadovážený z trestného konania, v ktorom znalkyňa nezistila sexuálne zneužívanie maloletých detí. Druhý znalecký posudok G.. M. M. dala vypracovať matka, pričom znalkyňa v ňom konštatuje mnohé indikátory možného sexuálneho zneužitia u detí. Tento znalecký posudok bol však vyhotovený bez vyšetrenia otca. S poukazom na vyššie uvedené, odvolací súd dospel k záveru, že predchádzajúce uznesenie súdu prvej inštancie zo 16. novembra 2017 č. k. 10 P 139/2017-404, právoplatné 6. decembra 2017 zakladá v predmetnej veci prekážku právoplatne rozhodnutej veci (§ 230 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“). V konaní ide o návrh toho istého účastníka - matky s rovnakým petitom ako bol petit jej prvého návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol skôr právoplatne zamietnutý. Matka v novom návrhu uplatnila ten istý nárok, ktorý vyplýva z totožného skutkového stavu, pričom neosvedčila zmenu skutkových okolností významných pre rozhodnutie o jej opätovnom návrhu na zákaz styku otca s maloletými deťmi. Vzhľadom k uvedenému odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku I., ktorým zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, zrušil v zmysle § 389 ods. 1 písm. a/ CSP. Keďže odvolací súd uzavrel, že o tomto návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia už bolo právoplatne rozhodnuté a súčasne neprišlo k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, ktorá by odôvodňovala rozhodnutie podľa § 329 ods. 3 CSP, uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku zrušil a konanie o tomto návrhu podľa § 230 CSP zastavil. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci tvorí neodstrániteľnú vadu konania, na ktorú je súd povinný prihliadnuť ex officio.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie matka, pričom namietala porušenie jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Dôvodila, že odvolací súd pri dokazovaní v rámci odvolacieho konania postupoval procesne nesprávne, keď pri hodnotení dôkazov nepostupoval podľa § 191 CSP. Matka podala opätovný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia (17. januára 2018) v čase, keď mala

k dispozícii dokončené znalecké posudky G.. M. a G.. N. M.. Na základe dôkazov predložených v tejto veci ako aj z nich vyplývajúcich skutočností a záverov je nespochybniteľne potrebné, aby bolo nariadené neodkladné opatrenie o zákaze styku otca s maloletými. Odvolací súd zastavením konania o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia vystavil maloleté deti možnému ohrozeniu ich záujmov, ignoroval ustálenú judikatúru súdov prikazujúcu chrániť maloleté deti už v prípade, ak sa čo i len javí riziko, že by záujem maloletých detí mohol byť ohrozený, pričom o takúto dôkaznú situáciu ide aj v tomto prípade. Odvolací súd tak maloletým deťom neposkytol potrebnú ochranu a opomenul zohľadniť ich záujem ako hlavné kritérium (okrem iného) pri rozhodovaní o nariadení neodkladného opatrenia. Matka má za to, že v prejednávanej veci sa nejedná o prekážku právoplatne rozhodnutej veci, keďže po vydaní uznesenia súdom prvej inštancie (16. novembra 2017 č. k. 10 P 139/2017-404) došlo k významnej zmene v skutkových okolnostiach tejto veci. Súd nižších inštancií preferovali vo veci znalecký posudok D.. D., ktorý bol vypracovaný pre účely trestného konania na základe uznesenia orgánu činného v trestnom konaní, ako jediný objektívny dôkaz a znalecké posudky G.. M. a G.. N. M. odmietli len z dôvodu, že boli predložené matkou a vypracované súdnymi znalkyňami na jej žiadosť, čo však neznižuje váhu odborných záverov uvedených v týchto posudkoch, v ktorých obe znalkyne vyhlásili, že sú si vedomé následkov vedome nepravdivých znaleckých posudkov. Napriek tomu a napriek skutočnosti, že uvádzajú vážne zistenia vo veci o možnom sexuálnom zneužívaní maloletých detí, ich súd prvej inštancie ani sčasti nezohľadnil pri rozhodovaní o návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia; neprihliadol na zistenia súdnej znalkyne D.. D.L. v spojení so zisteniami znalkyň G.. M. a G.. N. M.. Ak len na základe skutočnosti, že znalecký posudok bol vyhotovený na základe požiadavky jedného z účastníkov konania, vyvodil jeho subjektívnosť, de facto tým vylúčil aj uplatnenie inštitútu súkromného znaleckého posudku ako takého v súdnom konaní, čím porušil príslušné ustanovenia CSP. Odvolací súd tiež vôbec neprihliadol na názor kolízneho opatrovníka prezentovaný v podaniach z 21. decembra 2017, 14. augusta 2017 a 3. apríla 2018, v ktorých uviedol, že z dôvodu predídania traumatizácii maloletých a narušeniu ich zdravého psychického, fyzického a emocionálneho vývinu, stretávanie otca s maloletými až do prešetrenia danej veci nie je v ich záujme. Odôvodnenie uznesenia súdu prvej inštancie je výhradne citáciou podaní účastníkov konania a predošlých písomností, citáciou zákonných ustanovení, odbornej teórie k danej problematike a krátkym formálnym vysvetlením, že súd zohľadňoval posudok D.. D. a podľa neho rozhodol, avšak bez akéhokoľvek riadneho a preskúmateľného odôvodnenia myšlienkových postupov a hodnotenia iných dôkazov súdom; uznesenie je preto nepreskúmateľné a nezákonné. Porušenie práva na spravodlivý proces vidí matka i v tom, že odvolací súd nezohľadnil v procese dokazovania znalecký posudok G.. G. D. preukazujúci jej duševný stav. Na základe uvedeného navrhuje, aby dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zmenil tak, že nariadením neodkladného opatrenia styk maloletých detí s otcom zakáže.

4. Otec vo vyjadrení k dovolaniu matky navrhol, aby dovolací súd dovolanie matky odmietol ako neprípustné.

5. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“). Ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa neho sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (§ 2 ods. 1 CMP). To platí i pre konanie o dovolaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP); v danom prípade matka v dovolaní namietala, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. V zmysle vyššie citovaného § 420 CSP je teda dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd vymenovaných v § 420 písm. a/ až f/ CSP. Spoločným znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Pokiaľ je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

12. V prípade, že dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. V danom prípade je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. o zamietnutí návrhu matky na nariadenie neodkladného opatrenia zrušené a konanie zastavené.

13. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého uznesenie, ktorým odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I., ktorým zamietol návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia, zrušil a konanie zastavil, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje alebo mení, ale napr. i rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu (pozri rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Obdo 76/2016 a odbornú právnickú literatúru - Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol.: Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 458). Uznesenie, ktorým odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku zrušil a konanie zastavil, nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej návrhom na začatie konania) končí. Po nariadení neodkladného opatrenia síce nemusí obligatórne nasledovať konanie vo veci samej, ale v danom prípade naďalej prebieha konanie, v ktorom sa matka domáha zákazu styku otca s maloletými deťmi, teda vec sama, ktorá doposiaľ nie je právoplatne skončená a súd prvej inštancie o nej stále koná a rozhoduje.

14. Matka dovolaním napadla uznesenie odvolacieho súdu, ktorým zrušil uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. vo veci nariadenia neodkladného opatrenia a konanie v tejto časti zastavil. Keďže v danom prípade nejde o rozhodnutie vo veci samej ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nie je proti nemu dovolanie podľa § 420 CSP prípustné.

15. Vzhľadom na to, že dovolanie matky smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, najvyšší súd ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou dôvodnosťou podaného dovolania.

16. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.